

Ženíjní přepravní technika a improvizace

Ženíjní přepravní technika se při svých soudobých progresivních parametrech vyznačuje mimo jiné též vysokou mechanizací a tím i relativně velkou rychlostí zřizování přepravišť přes vodní překážky. Zdvojení normovaných ženijních přepravních prostředků improvizovanými prostředky má velký význam s ohledem na možnosti náhrady ztrát v soudobých podmínkách vedení bojové činnosti.

O některých z nejprogresivnějších typů normované ženijní přepravní techniky a o jejich vlivu na zabezpečení manévru vojsk byly již uveřejněny ve VOJENSKÉ MYSLI některé články, např. v č. 4/67 „Použití pontonové mostové soupravy PMS“, v č. 6/67 „Mosty kontra obojživelníky“ a v č. 4/68 „Pásové samohybné soulodí GSP“. Dnešní článek je zaměřen na hodnocení nouzového zdvojení normované ženijní přepravní techniky improvizovanými prostředky.

DŮVODY KE ZDVOJENÍ NORMOVANÉ ŽENIJNÍ PŘEPRVNÍ TECHNIKY IMPROVIZOVANÝMI PROSTŘEDKY

Nutnost ženijního zabezpečení manévru vojsk a jejich prostředků v soudobých útočných operacích kvalitní moderní ženijní přepravní technikou je všeobecně známá, prokazatelná a nesporná. Zároveň je však nutné si uvědomit, že současná skladba ženijních jednotek, útvarů a svazků, dále technický stav ženijní přepravní techniky a rovněž současné počty ženijních přepravních prostředků přímo u vojsk i ve skladech stěží postačí plně zabezpečit prvosledové útvary a svazky hned v počátečním období války, zvláště při velkých ztrátách, které budou způsobeny především vlivem zbraní hromadného ničení.

Tím spíše se však bude muset projevit nedostatek ženijních přepravních prostřed-

ků v dalším období války, kdy zásoby ženijní přepravní techniky ze skladů budou předány vojskům k nahrazení zničených prostředků v průběhu předchozí bojové činnosti a další výroba buď nebude stačit krýt rychlý úbytek přepravní techniky zničené v boji nebo nebude mít vlivem velkého rozsahu ničení zázemí a ekonomických center jadernými údery nepříteli, dobré podmínky k doplňování ztrát ženijní přepravní techniky nebo bude zaměřena především na zabezpečení výroby palebných prostředků; rozdíl mezi ztrátami a možnostmi doplňování ženijních přepravních prostředků bude vzrůstat. Proto je nutné, aby pro každý typ ženijního přepravního prostředku byla vyřešena odpo-

vídající varianta (nebo více variant) improvizovaného ženíšního přepravního prostředku s možností výroby v polních podmínkách nebo v závodcích či dílnách s průměrným běžným technickým zařízením, přičemž by bylo použito materiálu buď improvizovaného či v průměru běžně dostupného. Další podmínkou je možnost využití mechanizačních a motorizačních prostředků, které budou buď z běžné výroby (nanejvýše s úlevami ve zmíněných technických podmínkách k výrobě a přejímání) či z civilního používání nebo i kořistního původu. K tomu je nutné mít k dispozici předem připravenou výkresovou výrobní a výcvikovou dokumentaci, obě ově-

řené odpovídajícími zkouškami a praktickým používáním vzorků u vojsk, což tedy představuje znalosti těchto prostředků v odpovídající míře u vojsk již při mírovém výcviku. Současně s tím je nutné vytvořit potřebné množství rezerv mechanizačních, motorizačních i speciálních prostředků v civilním sektoru v národních podnicích, především ve stavebních podnicích (např. automobilní jeřáby, soupravy k beranění apod.), a dále i v masových organizacích, klubech apod. (např. lehká plavidla, přívěsné lodní motory, lehké potápěčské soupravy a jiná zabezpečující technika mající své uplatnění při sportu či ve výrobních odvětvích).

MOŽNÉ VARIANTY ZDOVOJENÍ ŽENIŠNÍ PŘEPRVNÍ TECHNIKY IMPROVIZOVANÝMI PROSTŘEDKY

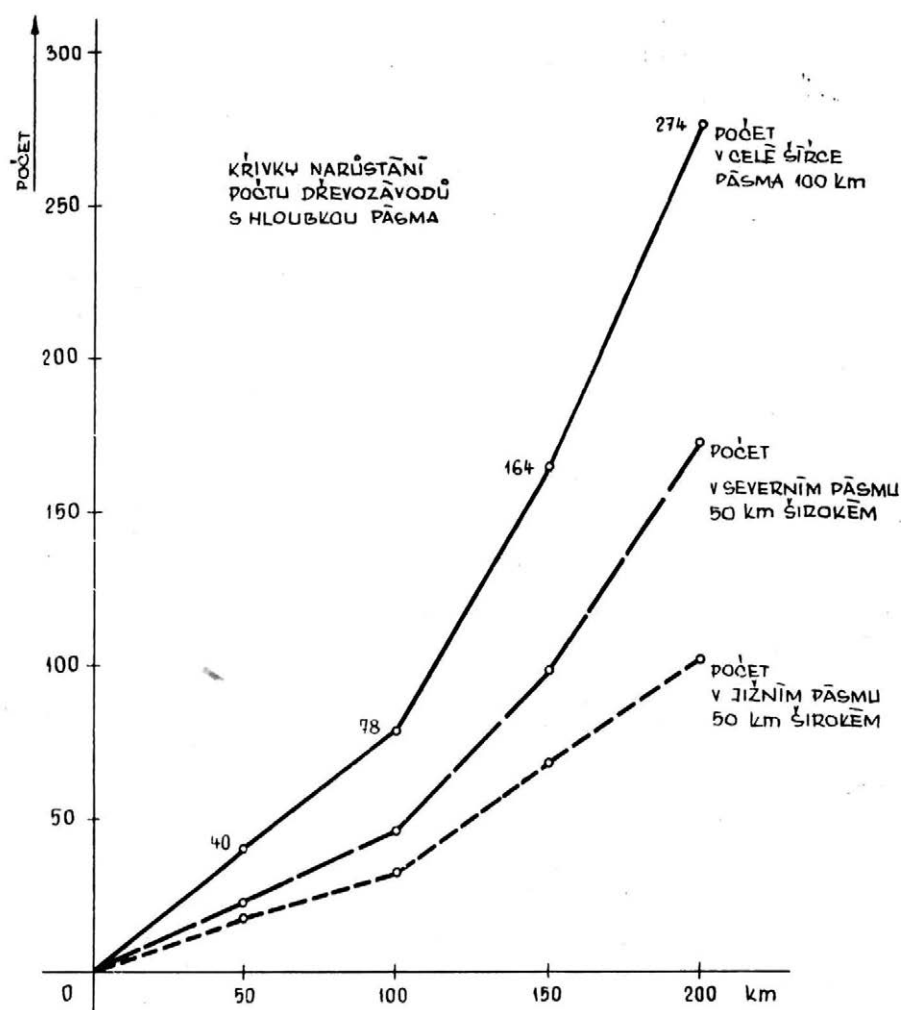
Skutečně dobrým základem řešení problematiky zdvojení ženíšních přepravních prostředků je současně technické vyřešení mechanizace stavby nízkovodních mostů a soustavný výcvik ve stavbě nízkovodních mostů, jimiž se v průběhu útočné operace nahrazují hlavně pontonové soupravy k jejich uvolnění pro opakované zabezpečování prvosledových útvarů a svazků. V tomto oboru mají armády států Varšavské smlouvy nesporný předstih před armádami států NATO, v nichž se s nízkovodními mosty prakticky příliš neuvažuje.

Vyřešit improvizovaně odpovídající přímý ekvivalent ke každému druhu či typu ženíšního přepravního prostředku nebude snadné a nebude se zdát vždy vhodně řešitelné. Tuto otázku musíme však chápat tak, že nejde o nahrazení normované techniky (často výrobně velmi náročné) totožným improvizovaným prostředkem, ale že jde o zabezpečení přepravy vojsk přes překážku určité kategorie (běžně řešené kvalitní moderní normovanou technikou) odpovídajícím improvizovaným způsobem, co do technologie vybudování přepraviště třeba zcela odlišným od použití normované techniky, avšak přes improvizaci co nejpohotovější, nejrychlejší a nejúspornější jak z hlediska výroby prvků i kom-

pletů (celků), materiálu i mechanizace, dopravy a manévru, vlastní stavby i provozu.

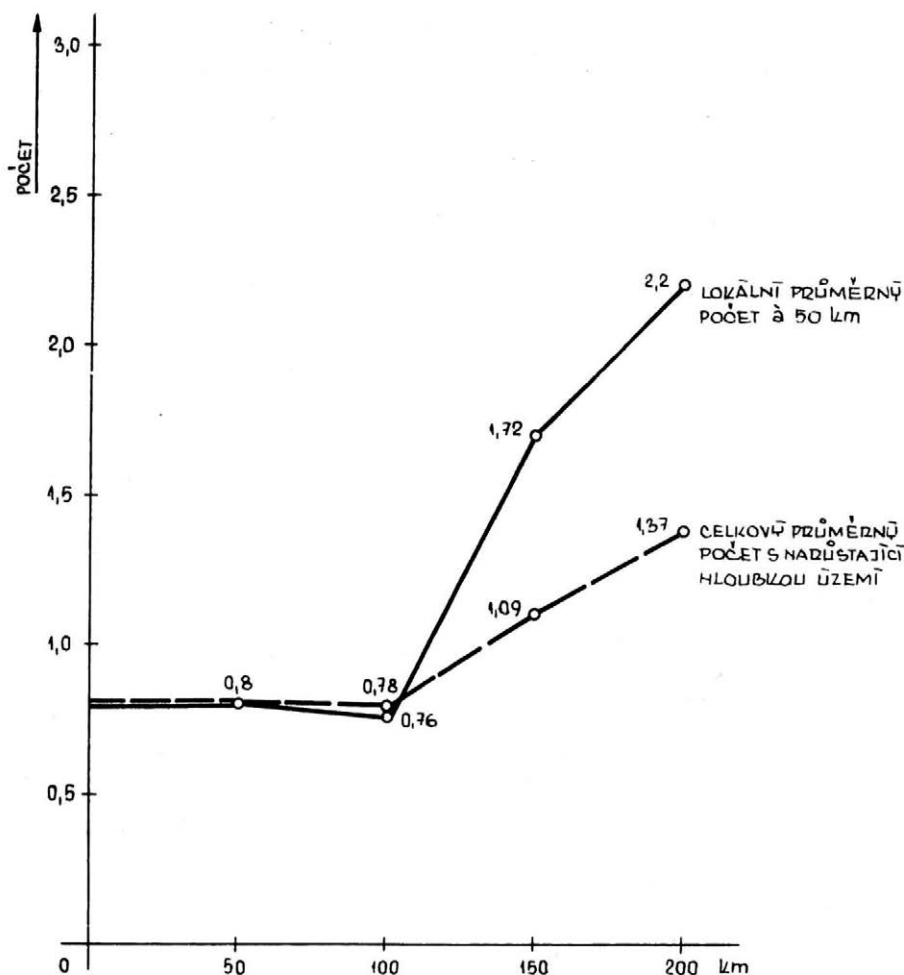
Pro názornost jsou dále uvedeny dvě rozdílné varianty přemostování překážek o šířce cca 15 m, s jejichž výskytem je možné počítat opakovaně v průměru po 40–50 km, tj. soudobých podmínkách vedení útočné činnosti až 2krát denně. Moderní a vysoce progresivní technikou k přemostění těchto častých překážek jsou mostní tanky, ať už dosud v ČSLA používané MT-34 nebo nově zavedené MT-55A. Improvizovaným prostředkem, který může nouzově nahradit předchozí normovanou rychlou a pohotovou přemostovací techniku jsou krátké rozebratelné dřevěné mosty o dvou či více polích s rozpětím většinou po 5 m pro jedno mostní pole. Most mostního tanku můžeme tedy improvizovaně nahradit dřevěným rozebratelným mostem o třech polích (vyrobitelným v polních podmínkách z místních zdrojů), řešeným pro stavbu buď mechanizovaně automobilním jeřábem nebo při poškození či vyřazení automobilního jeřábu i ručně. Proto jsou kolejové mostovky i rámové podpory uvedeného improvizovaného mostu rozebratelné na jednotlivé prvky, s nimiž lze manipulovat i ručně.

POČET DŘEVAŘSKÝCH ZÁVODŮ NA ZÁPADNÍM VÁLČÍŠTI V PÁSMU 100 km ŠÍROKÉM A 200 km HLUBOKÉM

POZNÁMKA
ZAPOČÍTÁNY JSOU DŘEVAŘSKÉ ZÁVODY NEJMÉNĚ S 5 ZAMĚSTNANCÍ

PRŮMĚRNÝ POČET DŘEVAŘSKÝCH ZÁVODŮ NA 100 km² ZÁPADOEVROPSKÉHO VÁLČISTĚ

POZNÁMKA:
ZAPOČÍTÁNY JSOU DŘEVAŘSKÉ ZÁVODY NEJMÉNĚ S 5 ZAMĚSTNANCÍ

Tak např. jedna kolejová mostovka váží cca 1400 kg, se rozloží po ručním vytažení osmi spojovacích roubíků celkem na osm dřevěných součástí (tj. 4 trámce, 2 mostíkové štíty, 2 svlaky), z nichž nejtěžší váží asi 220 kg. Rozebíratelné kolejové mostovky a nastavitelné rámcové podpory uvedeného improvizovaného dřevěného mostu můžeme převážet na kterémkoli typu nákladního automobilu o užitečné únosnosti nejméně 3 t.

Praktický příklad další alternativy — improvizovaného mostu na plovoucích podporách, postaveného přes středně širokou vodní překážku, je uveden na obr. 1.

VOUŽITÍ IMPROVIZACE V BOJOVÝCH PODMÍNKÁCH

Skutečnou potřebu a nutnost znalosti i dovednosti nahradit kterýkoli normovaný ženíjní přepravní prostředek improvizovaným prostředkem dokázal průběh Velké vlastenecké války, kdy po zničení normovaných ženíjních přepravních prostředků sovětská vojska (po rychlém několikátýdenním vývoji a vyřešení 40—60t dřevěné pontonové soupravy) zabezpečovala přepravy převážně jen improvizovanými prostředky, vyráběnými v polních podmínkách, poněvadž sovětský průmysl se musel v tehdejší situaci bezpodmínečně zaměřit na výrobu palebných prostředků a tanků; tak např. přes DUNAJ v Bratislavě postavili sovětské ženisté dřevěný pontonový most a VÁH u Trenčína přemostili pomocí improvizovaných prostředků, pouze jedno soulodí bylo normované. Není dále jisté bez zajímavosti, že v období útoku sovětských vojsk uskutečnily prvosledové jednotky a útvary převážnou většinu násil-

ných přechodů i přes široké vodní překážky za použití dovedně a iniciativně vyrobených improvizovaných ženíjních přepravních prostředků.

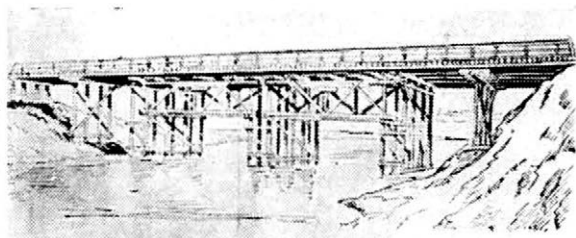
Dokladem úspěšného využití improvizovaných prostředků mohou být též zkušenosti ze současných bojů ve Vietnamu. Vlastenecká vietnamská vojska používají sice moderní bojovou a zabezpečující techniku, dodávanou z vyspělých průmyslových států, současně plně využívají při své činnosti též improvizovaných prostředků. Rozhodně není cílem porovnávat výzbroj naší armády s armádou Vietnamské demokratické republiky a s vojsky Národní fronty osvobození jižního Vietnamu, tím spíše ne zcela nesrovnatelné ekonomické, technické a výrobní podmínky, ale pouze poukázat na relativní úspěch improvizovaných prostředků v nouzových případech vedle moderní techniky a proti moderní technice.

PODMÍNKY K ŘEŠENÍ IMPROVIZOVANÝCH ŽENIJNÍCH PŘEPRAVNÍCH PROSTŘEDKŮ

Nejvýkonnější ženíjní přepravní technikou jsou mosty všech druhů a kategorií, umožňující plynulý přejezd relativně vysokého počtu bojové techniky a vozidel. Proto budeme normovanou ženíjní přepravní techniku nahrazovat improvizovanými dřevěnými nebo kombinovanými mosty, pře-

devším na pevných podporách, tedy rozebíratelnými dřevěnými mosty vhodnými pro OZP, nízkovodními mosty a popřípadě i vysokovodními mosty (viz obr. 2).

Řešení improvizovaných ženíjních přepravních prostředků je podmíněno v bojové situaci mimo jiné místními zdroji a

výrobní technikou jednak začleněnou u vojsk, jednak získanou na obsazeném území.

Lesní porosty předpokládaného válčiště vytvářejí dobré podmínky pro místní zdroje k improvizaci; jejich pohotovému využití je závislé na technickém vybavení ženijních útvarů určených k zřizování dřevozávodů.

Nejmenší význam pro improvizaci mají stálé dřevařské závody jednak svým strojním vybavením, jednak zásobami jak řeziva, tak kulatiny různých profilů.

Hustota a počty stálých dřevařských závodů na západoevropském válčišti jsou patrné z přílohy 1 a 2.

Tabulka 1 uvádí počet dřevařských závodů na západoevropském válčišti v pásmu 100 km širokém a 200 km hlubokém

grafickou formou křivek narůstání počtu dřevařských závodů s hloubkou pásma. Do číselných hodnot jsou započteny dřevařské závody s minimálně pěti zaměstnanci.

Na uvedených 20 000 km² uvažovaného pásma je celkem 274 dřevařských závodů.

V tabulce 2 je uveden průměrný počet dřevařských závodů na 100 km² západoevropského válčiště, dále hodnoty počtů jak číselně, tak graficky. Celkový průměrný počet dřevařských závodů v uvedených 20 000 km² uvažovaného pásma je 1,37 dřevařského závodu na 100 km².

V průběhu bojové činnosti je sice nutné počítat s vyřazením poměrně vysokého počtu stálých dřevařských závodů, přesto však můžeme počítat s tím, že svazek při průměrném hodinovém postupu 3–4 km/h i při zničení 80 % dřevařských závodů může získat denně 2–3 dřevařské závody ve svém útočném pásmu; při zničení 50 % stálých dřevařských závodů může obsadit denně 5–7 dřevařských závodů. Tím mohou být vytvořeny poměrně dobré materiální i výrobní podmínky k řešení improvizovaných ženijních přepravních prostředků a popřípadě i jiných druhů prostředků, např. prvků pro objekty velitelských stanovišť aj.

Z á v ě r

V článku jsem uvedl jen některé z variant možných improvizovaných ženijních přepravních prostředků.

Zkušenosti a hodnocení soudobých podmínek pro bojovou činnost nutně vedou k závěru, že úspěch ženijního zabezpečení násilných přechodů přes vodní překážky v příští možné válce bude záviset kromě jiných faktorů na kvalitních přepravních prostředcích maximálně mechanizovaných, avšak zdvojených zvláště po průběhu počátečního období války improvizovanými prostředky, vyřešenými a ověřenými principiálně již v mírových podmínkách.